

KÖTÜ 1 MAYIS

Aydınlık Dergisi, 17 Ağustos 2008

Yıldırım Koç

Bu yılki 1 Mayıs'ın üzerinden 4 aya yakın zaman geçti. O tarihlerde 1 Mayıs'ın kaynağına ilişkin yanlış bilgileri sunmuştum. Bu kez bambaşka bir olaya dikkat çekmek istiyorum.

Toplumsal tarihte "işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü" olan 1 Mayıs'ın dışında bir de "Kötü 1 Mayıs" vardır. "Kötü 1 Mayıs" diye anılan olay ise tam 501 yıl önceye aittir.

1 Mayıs İngiltere'de çok eskilerden beri bayram olarak kutlanırdı. Ancak 1517 yılında Londra'da olan bazı olaylar, tarihe "Kötü 1 Mayıs" olarak geçti.

15. yüzyılın sonları ve 16. yüzyılın başlarında İngiltere ve özellikle Londra, birçok yabancıların çalışmak üzere geldiği veya başka ülkelerdeki dini baskılardan kaçarak sığındığı bir yerdi.

Bu dönemde kapitalizm yavaş yavaş gelişmeye başlamıştı. Lonca sistemi çözülmüştü. Çırakların ve kalfaların sorunları artıyordu. Çıraklar ve diğer yoksullar, artan sorunlarının sorumlusu olarak Londra'ya yerleşmiş olan yabancıları görüyorlardı.

Bu yabancıların bir bölümü ticaretle uğraşıyor, bir bölümü ise çeşitli mesleklerde çalışıyordu. Bazı alanlarda kullandıkları teknoloji de İngilizlerin kullandığından daha ileriye.

Artan sorunlar, özellikle sorunları giderek artan çıraklar ve diğer yoksullar arasında yabancı düşmanlığını artırdı. Yabancı düşmanı tahrikler yaygınlaştı.

1 Mayıs 1517 günü yabancılar için saldırılar olacağına ilişkin haberler yayılmaya başladı. Bunun üzerine yetkililer 30 Nisan'ı 1 Mayıs'a bağlayan gece sokağa çıkma yasağı ilan ettiler. Ancak sokağa çıkma yasağının ilanından birkaç saat sonra yaklaşık bin erkek çırak toplandı ve hapishaneyi basarak, daha önceki günlerde yabancılar için saldırıları nedeniyle tutuklanan kişileri serbest bıraktı. Daha sonra da çok sayıda yabancıların yerleşmiş bulunduğu bölgelere yöneldi.

Bu arada, bu tarihlerde Londra kentinin yönetiminde idareci olarak görevli bulunan Thomas More (1516 yılında Ütopya kitabını yayınlamış olan ünlü düşünür) göstericileri yatıştırmayı başardı. Ancak, çevre evlerde oturan bazı kişiler, göstericilere duydukları tepkiyi, onlara taş ve tuğla atarak ve üzerlerine kaynar su dökerek gösterdiler. Bunun üzerine işler yeniden çığrından çıktı, göstericiler paniğe kapıldı, saldırganlaştı ve kentin çeşitli bölgelerinde yoğunlaşan yabancıların evlerini yağmaladı. Bu süreçte öldürülen yabancı olmadı.

Olaylar sakinleşti ve bastırıldı. 300-400 kişi tutuklandı. Bunların büyük bölümü affedildi. Ancak bazı kaynaklara göre, çoğunluğu Londra'nın yoksul çıraklarından olan 60 kişi, bazı kaynaklara göre ise 14 kişi asılarak öldürüldü.

501 yıl önceki bu olaylar da toplumsal tarihe "Kötü 1 Mayıs" ("Evil May Day") olarak geçti.